

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA :
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA :
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 3135/1907.

Circular

cătră toate oficiile protopopești ca inspectorate școlare, cătră oficiile parohiale și preoțimea de sub jurisdicțiunea Consistorului român ort. din Arad.

În vremea din urmă întreagă biserica creștină, când samă de spiritul timpului atât de dușmănos instituțiilor religioase, pune o deosebită grijă pe aceea, ca tinerimea să fie instruită cât mai temeinic în învățăturile religioase.

Biserica noastră încă a prins acest îndemn al vremii și a impus preoțimei, prin concluze sinodale și prin ordine consistoriale, să-și facă datorința catihetică, fiind aceasta *numai o parte* a complexului care constituie oficiul liturgic al clerului nostru parohial.

Înainte de a da curs deplin rigoarei, pe care a dispus Sinodul eparhial prin concluzul său Nr. 56 din 1907 ca s'o aplice Consistorul față de preoții cari nu catehizează sau nu ar catehiza cu rezultat deplin mulțumitor, — acest Consistor află de bine a dispune, acum în pragul anului școlar nou, următoarele :

1. Preoții din fiecare tract protopopesc sunt îndatorați a se întruni cel puțin odată la an, la locul și ziua designate din partea protopopului tractual, *în conferență pastorală-catihetică*, care va trebui să se țină însă necondiționat până în pragul sfintelor sărbători ale Nașterii Domnului.

2. Termenele conferințelor vor trebui anunțate Consistorului cu 14 zile mai înainte, pentruca eventual să se reprezinte la ele prin vr'un esmis.

3. *Participarea* la conferințele pastorale-catihetice e *obligatoare pentru toți preoții* tractului, precum și pentru ceialalți catiheti, pe cari i-ar fi aplicat Consistorul în aceasta calitate, chiar dacă aceia nu ar fi preoți. Drept-aceea, preoții, precum și ceialalți catiheti, cari ar absentă dela conferința aceasta fără motiv deajuns, vor trebui arătați Consistorului pentru tractare în calea ordinei.

4. Ca obiecte de discutat în aceste conferințe recomandăm deocamdată următoarele chestii:

a) cari sunt în general *pedecile* neatârnatore de preoțime, cari îi stau în calea catehizării? și cari sunt, în special, *pedecile* afacerii în tractul respectiv. Cari ar fi *mijloacele*, la cari să recurgă însași preoțimea pentru delăturarea acelor pedeci generale și speciale? și că ce fel de mijloace ar fi de trebuință să aplice însuși Consistorul pentru a ajuta preoțimea la îndeplinirea misiunii catihetice cu rezultat tot mai bun?

Intrebările aceste vor trebui dezvoltate potrivit, în chip de disertație.

Atari disertații trebuiesc însinuate protopopului cu cel puțin 8 zile înainte de terminul conferinței, — și întrucât acele vor fi obiective și vrednice de luare aminte, vor fi admise ca primul punct al ordinei de zi după deschiderea conferinței.

Atari disertații le legăm de *ambitia* preoțimei și după cetirea lor vor avea să se facă obiect de discuție în conferență, iar rezultatul discuției se va cuprinde în formă de concluz, la protocol. Alt obiect pentru conferințele pastorale-catihetice vor fi :

b) disertații din domeniul *teoretic* al catihetice și *lecțiuni practice* din studiul religiei, asupra vr'unui punct din studiul religiei. Aceste lucrări încă vor avea să fie puse în discuțiune spre scopul, ca preoții însiși să contribuie reciproc la îmbogățirea cunoștințelor sale catihetice.

Rezultatul discuțiunii asupra acestor teme de asemenea se va trece la protocol, în formă de concluz, apreciându-se acele în termeni cât mai limpezi și cât mai scurți.

Pentru acum, cât și pentru viitor, protoprezviterul concernent va avea să *designese din oficiu și din bună vreme* pe acei doi preoți, cari să concurgă la conferență cu disertația teoretică și cu lecțiunea practică, alegându-i mai ales dintre preoții, cari funcționează cu bune rezultate de catihet.

5. Catihetii nostri, angajați de Consistor în această calitate, chiar și dacă nu ar fi ei preoți,

încă sunt îndatorați a concurge cu lucrările prescrise mai sus sub lit. b).

6. Disertațiile indicate mai sus în pct. 4 vor trebui alăturate la protocolul conferenței și împreună cu acela trebuiesc susținute Consistorului în termen de 14 zile dela ținerea conferenței, pentru a se lua dispozițiile de lipsă și eventual pentru a se publica în organul oficios lucrările mai bune.

Acest circular se comunică fiecărui oficiu parohial, precum și fiecărui catihet din starea de mir, — pentru luare la cunoștință și acomodare.

A r a d, din ședința consistorială dela 7/20 August 1908.

Ioan I. Bapp m. p.
Episcop.

5429/1908.

Circular

cătră toate oficiile protoprezbiterale și parohiale de sub jurisdicțiunea Consistorului român din Arad.

Purtând la inimă interesul, ca școala noastră confesională să aducă roade vrednice de jertfele mari, ce se aduc pentru ea mai ales în timpul din urmă, — Consistorul află de bine a dispune protoprezbiterilor, ca inspectori tractuali, apoi oficiilor parohiale, nu mai puțin comitetelor parohiale și învățătorilor noștri, să lucreze cu toții într'acolo, ca școala să fie cercetată cât se poate mai regulat din partea școlărilor.

La locul acesta atragem atențiunea factorilor numiți mai sus, asupra circularului consistorial, emis sub Nr. 4928/1906 în cauza frecvențașiei școlare, și adevă cu acel adaus, ca :

1. *Rapoartele de frecvențașie* ale învățătorilor cătră antistiile comunale și cătră protopopi trebuiesc subscrise de învățători și de prezidentul comitetului parohial și să se facă la așa vreme, ca acelea să ajungă la menire *necondiționat până în ziua a treia* după încheierea timpului la care se refer ele.

2. Rapoartele de frecvențașie trebuiesc înaintate la locul cuvenit totdeauna pe calea oficiului parohial concernent.

3. Dacă unul, ori altul dintre învățătorii noștri nu ar face la vreme rapoartele de frecvențașie ; sau dacă rapoartele acelea s'ar afla neesacte, sau dacă vr'un învățător — ca *răspunzător în primul loc pentru școala sa*, deci dator a cere îndreptarea scăderilor aceleia — nu ar raportă protopopului despre neregularitatea ce ar există în privința cercetării școlii,

sau dacă nu i-ar aduce la cunoștință cazurile de îngrămădirea pedepselor bănești pentru nefrecvențare, *cari nu au fost încassate la vreme și se încassează din partea antistiilor comunale mai târziu* : unul ca atare învățător, care nu va raportă despre atari scăderi, va fi disciplinat, conform §-lui 4 din Regulamentul disciplinar, *în calea ordinei*, va se zică cu procedură scurtă, eventual — în cazuri grave — va fi tractat și mai aspru, conform §-lui 5 din acelaș Regulament.

4. Comitetele parohiale, cari la noi sunt și scaune școlare, au să se acomodeze strict dispozițiilor cuprinse în Instrucțiunea ministerială lucrată, publicată și distribuită de ministrul regesc ungar de culte și instrucțiune publică tuturor școlilor sub Nr. său prezidial 2085/1907. Aceasta instrucțiune dispune în §. 26. ca *scaunele școlare* (cari la noi sunt comitetele parohiale) se *cezsureze conștiențios* rapoartele învățătorilor despre frecvențașia școlii.

În acelaș §. se cuprinde și aceea, că comitetele parohiale, atunci când le ajung la mână rapoartele despre absentanți, să *nu întrelase a admoniã* pe părinții elevului absentant când el absentează pentru *întâiadată* și să nu întrelase *a induce în raportul următor* (în care elevul admoniat figurează a doua oră ca absent), *că admoniția s'a și dat*. Dacă aceasta se face în regulă, antistiile comunale au să croiască celelalte pedepse următoare ; — iar dacă nu se face aceasta, antistiile comunale nu pot aplică pedepsele ulterioare, ci toată răspunderea cade pe umerii comitetelor noastre parohiale.

Aceeași instrucțiune ministerială, în §. 27. spune, că *antistiile comunale au să stabilească* — și adevă în mod treptat și la vreme — pedepsele pentru necercetarea școlii ; iar §. 29. dispune, ca pedepsele mai mari să nu se încasseze înainte de a se fi încassat pedepsele mai mici.

În înțelesul acestei instrucțiuni, deci, *antistiile comunale* sunt strict îndatorate a *stabilii și încassã* ele însăși *pedepsele în bani*.

Datorința antistiilor comunale în afacerea absențelor școlare este așa de mare, încât — amăsurat §-lui 2. din Instrucț. minist. de culte și instrucțiune publică Nr. 20311 din 1876 — antistiile comunale sunt chiar datoare, ca ele însăși și anume sub răspundere disciplinară, se ceară, dacă nu li-s'ar pune la dispoziție, rapoartele de frecvențașie la timpul prescrist. De aceea și Instrucțiunea ministerului reg. ung. de culte și instrucțiune publică Nr. 76000/1907 pentru executarea articolului de lege XXVII din 1907 prevede din nou, în §. 47, procedura disciplinară contra acelor *antistii comunale*, cari n'ar grijii de frecvențașia regulată a școlii, fiind

astfel făcute — alătura de învățători — răspunzătoare și pentru lipsa de rezultat în școală.

5. *Prezidenții* comitetelor parohiale sunt autorizați și îndatorați, ca — în cazurile când comitetele nu s'ar putea întruni la vreme pentru a efectua cele dispuse în punctul 4 premergător — să se pună în conșlegere cu directorii școlari și cu conducătorii oficiilor parohiale (unde aceștia sunt deosebiți) și împreună să cenzureze acele rapoarte, făcând toate cele de făcut, pentru ca acele să se înainteze la vreme și în toată regula, antistiei comunale. Și în acest caz, tot președintele de comitet va trebui să subscrie raportul, alătura de învățător.

6. Protoprezviterii, ca inspectori școlari tractuali, sunt datori a cenzura în fiecare lună rapoartele intrate despre frecvență și să ieie demersuri urgente pentru îmbunătățirea ei acolo unde nu i-se pare a fi mulțumitoare.

Dacă întervenirea protopopului la organele comunei politice nu ar duce la rezultatul dorit, va avea să se adreseze în cauză preturei ceruiale, iar când nici de acolo nu ar primi sprijinul recerut, ori că sprijinul dat nu ar fi de ajuns, — să facă raport Conzistorului pentru ulterioară afacere.

Datele despre frecvența singuraticelor școli, după cenzurare vor trebui trecute în Conspectul general și subșternute la Conzistor, cu arătarea, că în cari comune sunt atari stări, încât să trebuiască întervenirea Conzistorului prin disciplinarea organelor noastre, ori prin cererea sprijinului forurilor politice-administrative.

Arad, din ședința conzistorială ținută la 7/20 August 1908.

Ioan I. Papp m. p.,
Episcop.

Circular

cătră P. T. membri ordinari și ad hoc ai sinodului protoprezbiteral din tractul Vașcăului.

Conform însărcinării primite dela Venerabilul Conzistor eparhial din Oradea-mare, de dtul 1/14 Iulie a. c. Nr. 1016/35 Pl., în consonanță cu Ș-ul 15 din Regulamentul pentru alegerea de protoprezbiter, bazat pe §§-ii 42 și 51 din Statutul organic, prin aceasta public și convoc sinodul protoprezbiteral electoral al tractului Vașcău pe Joi, în 4/17 Septembrie a. c. la ora 9 înainte de amiază la sfânta biserică ort. română din parohia centrală Vașcău, pentru alegerea de protoprezbiter în tractul Vașcăului.

Aducând aceasta la cunoștința tuturor P. T. membri ordinari și ad hoc ai acestui sinod, invit pe toți, să participe la actul alegerii, că reia îi va premerge sfânta liturgie împreună cu chemarea Duhului sfânt.

Oradea-mare, la 17/30 August 1908.

Andrei Horvath m. p.
asesor-comisar conzistorial.

Discursul de deschidere

rostit la Adunarea generală a Asociațiunii, ținută la Șimleul-Silvaniei,

de

di vicepreșident Andrei Bârsanu.

II.

Un product al nizuinței acesteia spre lumină este și însoțirea culturală, în numele cărei ne-am adunat astăzi aici. Întemeiată înainte de aceasta cu 47 ani. ea a fost menită de urzitorii ei sprijinirii tinerei noastre literaturi naționale și răspândirii învățături în straturile cele mari ale poporului.

Cu deosebire scopul acesta din urmă l'au avut în vedere fericiții întemeietori ai însoțirii noastre și în privința aceasta »Asociațiunea« a și isbit a faptului căte ceva în restimpul de aproape o jumătate de veac, de când viețuește.

Eră vorba de împlinirea unei datorii frățești de răsplătirea unui împrumut din partea fruntașilor noștri față cu masa cea mare a neamului.

Poporul nostru, din fericire, nu cunoaște deosebire de clase sociale. Cu toții noi cărturarii am răsărit din aceeași colibă țărănească: unii mai curând, alții numai în timpul din urmă Singura deosebire între noi poate fi, că unii ne-am hrănit în copilărie cu prescură de grâu curat, iar alții cu pâne neagră de săcară, dar ambele frământate de aceeași mână harnică a țărâncii române și dospite cu același aluat.

Împrejurările, poate și hărnicia personală, ne-au făcut pe unii mai învățați, mai avuți sau mai cu vază decât fratele nostru, rămas la coarnele plugului. Nu trebuie să uităm însă, că pentru a ajunge la învățatura, la averea și la vaza, de care ne bucurăm astăzi, părinții s'au dacă nu ei, moșii noștri, au jertfit aproape tot avutul lor, ba adeseori și-au tras chiar și bucătura dela gură, numai ca să ne vadă »domni« și să putem duce o viață mai ușoară, cum judecau ei cu mintea omului mâncat de iobagie, lăsând astfel de cele mai multeori în lipsă pe frații noștri de acasă, remași și mai departe în suman și în opinci.

Ar fi un păcat strigător la cer, dacă am da uitării aceste jertfe și dacă am căută să întoar-

face în scurt timp un deșert. Va deveni cuibul animalelor sălbatice, cari de altcum nu se prea deosebesc de locuitorii ei anteriori.

Am avut ocaziune să studiez aceea fățarnicie a unor femei tinere, că bucuros ar lăptă copiii lor, dar aceasta fățarnicie e numai aparentă. În cazul acesta să știu amăna într'un mod isteț, că de astfel de plăceri (adecă de lăptat) să abzică. De comun bărbaților, medicilor, dar mai ales mamelor trebuie să primească rola aceasta de animare. Astfel de bărbat, care s'ar hotări a aplică soția sa la doicit, e pierdut. L'ar suspiționa cu aceea, că voește a se eliberă de soție și intenționează chinuirea ei. Înțelepțește dar bărbaților, dacă voiiți a trăi în liniște, trebuie să vă jerfiți dragostea părintească; se poate consideră de o mare norocire, că la sate se mai află încă femei, cari sunt mai cu sfială, ca ale voastre, și totodată și mai mare fericire, dacă acelea timpul lor liber nu-l consacără pentru altceva, decât pentru voi.

Dorința aceasta a femeilor nu se poate trage la îndoială, dar se ivește aceea întrebare, că doar dela aceea disgustare, cu care o îndeplinesc aceea, nu e mai recomandabilă întrebuintărea doicelor? Din parte-mi acesta chestiune, care de altcum e problema medicilor, și rezolva-o în favorul femeilor*), pentru că eu susțin de mai recomandat, dacă o doică sănătoasă hrănește copilașul cu laptele ei, decât o mamă cu trup defectuos mai ales, dacă ne putem teme de starea ei sanitară.

Dar oare numai din punctul de vedere al istoriei naturale să cercetăm aceasta cauză de pe tapet și oare copilul are mai mare lipsă de îngrijirea mamei sale, decât decât de laptele aceleia? Laptele, care îl refuză dela copilașul ei îl pot da alte femei sau animale, dar îngrijirea ei nimeni nu e în stare să o potolească. Aceea femeie, care nutrește fructul pântecelui străin în loc de a ei, de comun e mamă netrebnică, cum poate fi dar aceea doică bună? Doară cu timpul va putea fi aceea, dacă obiceiul i-se va preface în a doua natură; până când însă se va purtă cu gingășie de mamă față de dânsul, până atunci copilul nutrit rău poate muri de-o sută de ori.

Dar încă și din acest avantaj se poate produce un atare desavantaj, care în sine luat ar fi îndeajuns pentru aceea, ca să reție mamele senzibile dela lăptarea copiilor lor, anume aceea, că drepturile de mamă e forțată a-le împărți, sau mai corect a abzice de dânsule; a trece cu vederea aceea, că productul ei să iubească întocmai sau mai bine o altă femeie, ca pe mamă-sa, a simți, că gingășia exprimată față de mamă-sa e mai mult incurgerea mulțămirei, pe când iubirea-i față de doică e datorință, pentru că de jaba cine ne nutrește materialmente și ne îngrijește, nu

*) Secretul femeilor și medicilor din Paris nu e cunoscut. Femeile fac renumiți medicii, aceștia asemenea le tind mână de ajutor aceloră întru ajungerea scopului lor. Și pe lângă toate aceste nu pot înțelege în ce chip devin medicii parisieni renumiți.

suntem datori a ne alipi de aceea cu dragoste copilărească?

Acest năcaz așa voiesc al îndreptă, că în sinul copilului deșteaptă desconziderarea față de doică și încă prin aceea, ce o tractează într'un mod de tot dejositor. Indată-ce i-se împlinește timpul de serviciu, iar copilul dela dânsa sau fără multă paradă o trimet în lumea mare. Dacă cu timpul își cercetează fostul lăptat, așa o primesc, încât îi trece toată pofta de vizită. Peste câți-va ani copilul numai cunoaște mama adoptivă, fiindcă nu i-a fost iertat a o vedea mult timp. O astfel de mamă, care în modul acesta se nizuește a înlocui doica și lenea ei voiește a o îndreptă prin tirănie, se înșală foarte mult. În loc de-a crește din copilul antinatural un copil bun, îl deprinde la nemulțămire; îl învață, ca oarecând se desconziderare pe aceea, care i-a dăruit viață, întocmai ca pe aceea, care l'a nutrit cu laptele său.

Din punctul acesta de vedere aș putea zice foarte mult, dacă n'ar fi așa trist, despre un lucru esențial e superfluă sporirea vorbelor.

Va urma.)

Nr. 3835/1908.

Anunț școlar.

Școala civilă de fete din Arad.

Se aduce la cunoștința Onoratului Public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1908/9 se vor face în zilele de 19—23 August (1—5 Septembrie) a. c., în localitatea școlii (Strada Deák Ferencz Nr. 27).

Părinții vor procedă însă corect, dacă în scris, își vor anunța fetele spre primire încă de mai înainte, îndată după publicarea acestui anunț, adresându-se în această afacere dlui dr. George Ciuhandu, referent școlar la Consistorul rom. ort. din Arad.

Taxa pentru internat este: 450 cor. pe anul întreg școlar, în care sumă se cuprinde și didactrul școlar.

Taxa de întreținere este a se plăti *anticipativ* în trei rate treilunare egale, la Administrația cassei Consistorului.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. *Instrucțiunea prescrisă pentru clasele I—IV civile*, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucție în *economia de casă*, deprindere în pregătirea bucatelor, croit și cusut.

2. Locuință în odăi igienic îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: *dejun* (cafea cu lapte), *prânz* (2 pelse, iar Dumineca și în sărbători 3—4 pelse), *ujină* (cafea cu lapte) și *cină* (două pelse).

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la 2 săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi 10 cor. pentru medic (pe an), pentru care taxa elevele interne vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală și medicamente.

Pentru *instrucțiunea la pian* se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămână).

gospodăria lor și cum să dea mână de ajutor soților la purtarea greutăților zilnice?

Iar noi toți, membri ai acestei Asociațiuni, să ne întrebăm, dacă am făcut în cursul anului, tot ce puteam face în cadrele ei spre binele și spre înaintarea neamului din care face parte.

Dacă răspunsul, ce ni-l vom da la aceste întrebări fiecare pentru sine și toți împreună, va fi mulțamitor, să ne bucurăm împreună cu bucuria aceluia, care și-a împlinit datoria; iar de cumva conștiința noastră ne-ar spune, că n'am făcut tot ceace se putea aștepta cu drept cuvânt dela noi, ba chiar am dat cu totul uitării datoria noastră, să ne recunoaștem greșala și să ne propunem cu hotărîre în inimile noastre a o îndreptă pe viitor.

Așa numai vor fi adunările noastre niște serbări în adevăr înălțătoare, așa vor fi el niște privilejii de reculegere și de îmbărbătare în niștințele noastre spre lumină și spre progres.

Lăsând la o parte ori și ce preocupare, fiecare din noi să ia parte la adunări cu inimă curată, cu hotărîrea de a da pentru binele obștesc tot, de ce e capabil sufletul său și inima sa, cu sfințenia, cu care ne apropiem de altarul dumnezeesc, ca să primim sfințele Taine ale înfrățirii creștinești.

Deviza noastră într'o adunare de însemnătatea celei de astăzi trebuie să fie: *Totul pentru cultura noastră, totul pentru asigurarea viitorului neamului nostru!*

Și această deviză trebuie sigilată fără întârziere cu faptele noastre.

Aceasta o pretinde dela noi originea noastră, trecutul poporului nostru, suferințele seculare, îndurate de strămoșii nostri pentru a ne putea lăsa ca moștenire limba și naționalitatea, jertfele aduse de bărbații mari ai neamului nostru, demnitatea noastră de oameni și interesul bine primit al patriei noastre mult iubite.

Și fiindcă este vorba de bărbații mari ai neamului, nu cred să pot încheia mai bine vorbirea mea, decât reamintind câteva din cuvintele marelui dascăl, pe carele l-a dăruit Sălajul poporului nostru, care formează gloria Românilor din acest ținut și dela nașterea căruia se împlinesc tocmai o sută de ani.

»Cultura fie-cărui popor astăzi e măsura fericirii și a siguranței lui, doară mai mult, decât a fost oare-când«...

»Iată ce însemnătate are limba națională la toate gințile: ea regulează mișcările vieții la toate, ca creerii mișcările trupului; le însuflește și le înalță, dacă o stimează cum se cade. Lipsa ei le duce la barbarie, dacă nu știu să se servească cu ea. Numai în brațele ei crește arta și știința, numai cu aripile artei și științei zboară

industria și negoțul, numai în aceste grădini înfloresc fericirea națiunilor«.

»Acea-ce este apa pentru pești, aerul pentru sburătoare și pentru toate viețuitoarele, ce este lumina pentru vedere, soarele pentru creșterea plantelor, vorba pentru cugetare, aceea e naționalitatea pentru ori-care popor; într'nsa ne am născut, ea este mama noastră; de suntem bărbați, ea ne-a crescut; de suntem liberi, într'nsa ne mișcăm; de suntem vii, într'nsa trăim; de suntem supărați, ne alină durerea cu cântecele naționale; prin ea vorbim și astăzi cu părinții noștri, cari au trăit înainte de mii de ani. Naționalitatea e îndemnul cel mai puternic spre lucrare pentru fericirea geniului omenesc. Pe care nu-l trage inima a lucra pentru a națiunii sale glorie și fericire, acela nu e decât un egoist pentru umanitate, pe care e păcat, că l-a decorat natura cu formă de om. Naționalitatea e libertatea noastră cea din urmă și limanul salutei noastre viitoare«.

Închinându-mă memoriei bărbaților, cari au rostit înainte cu 60 de ani aceste adevăruri, declar adunarea generală a »Asociațiunii« din anul acesta de deschisă.

Emil

sau

Despre educațiune

de

I. I. Rousseau,

traduse de

Ioan Ardelean învățător.

Cartea I.

— Urmare. —

Nimănui nu i-a trecut prin minte, ca cățele și pisica să-și învălue feții săi în perină, și pe lângă toate aceste nu se află măcar un exemplu, ca cutare să fie expus vre-unui pericol în urma neîngrijirii acelea. „Dar copiii sunt mai vântanași și mai greoi“, așa se zice. Bine, dar în proporție sunt și mai debili. Abia se pot mișca, atunci cum se poate să se vatem pe sine? Dacă îi culcăm pe spate, pot să și moară, ca broasca țestoasă, fără ca să se mai poată întoarce.

Nu se îndestulesc numai cu aceea, că nu lăptează copiii, dar se sfiesc a-i aduce pe aceea la viață, care e o urmare foarte naturală. Îndată-ce devine leucă, caută modul prin care s'ar putea scapa cât mai iute de greomântul său. Se nizuiesc a face lucruri, cari nu duc la nici un rezultat, spre a putea începe tot de nou imboldul dobândit pentru susținerea șpeției și pe carele îl micșorează prin exercitarea lui murdară. Obiceiul acesta necorect, precum și unele cauze ale impopularității, prevestesc soarta cea mai apropiată a Europei. Știința, arta, filozofia și etica acelea o vor

face în scurt timp un deșert. Va deveni cuibul animalelor sălbatice, cari de altcum nu se prea deosebesc de locuitorii ei anteriori.

Am avut ocaziune să studiez aceea fățarnicie a unor femei tinere, că bucuros ar lăptă copiii lor, dar aceasta fățarnicie e numai aparentă. În cazul acesta să știu amâna într'un mod isteț, că de astfel de plăceri (adecă de lăptat) să abzică. De comun bărbaților, medicilor, dar mai ales mamelor trebuie să primească rola aceasta de animare. Astfel de bărbat, care s'ar hotărî a aplica soția sa la doicit, e pierdut. L'ar susținea cu aceea, că voește a se elibera de soție și intenționează chinuirea ei. Înțelepțește dar bărbaților, dacă voiți a trăi în liniște, trebuie să vă jertfiți dragostea părintească; se poate considera de o mare norocire, că la sate se mai află încă femei, cari sunt mai cu sfială, ca ale voastre, și totodată și mai mare fericire, dacă acelea timpul lor liber nu-l consacra pentru altceva, decât pentru voi.

Dorința aceasta a femeilor nu se poate trage la îndoială, dar se ivește aceea întrebare, că doar dela aceea disgustare, cu care o îndeplinesc aceea, nu e mai recomandabilă întrebuintarea doicelor? Din parte-mi acesta chestiune, care de altcum e problema medicilor, a-și rezolva-o în favorul femeilor*), pentru că eu susțin de mai recomandat, dacă o doică sănătoasă hrănește copilașul cu laptele ei, decât o mamă cu trup defectuos mai ales, dacă ne putem teme de starea ei sanitară.

Dar oare numai din punctul de vedere al istoriei naturale să cercetăm aceasta cauză de pe tapet și oare copilul are mai mare lipsă de îngrijirea mamei sale, decât decât de laptele aceleia? Laptele, care îl refuză dela copilașul ei îl pot da alte femei sau animale, dar îngrijirea ei nimeni nu e în stare să o potolească. Acea femeie, care nutrește fructul pântecului străin în loc de a ei, de comun e mamă netrebnică, cum poate fi dar aceea doică bună? Doară cu timpul va putea fi aceea, dacă obiceiul i-se va preface în a doua natură; până când însă se va purta cu gingășie de mamă față de dânsul, până atunci copilul nutrit rău poate muri de-o sută de ori.

Dar încă și din acest avantaj se poate produce un atare desavantaj, care în sine luat ar fi îndejuns pentru aceea, ca să reție mamele senzibile dela lăptarea copiilor lor, anume aceea, că drepturile de mamă e forțată a-le împărți, sau mai corect a abzice de dânsule; a trece cu vederea aceea, că produsul ei să iubească întocmai sau mai bine o altă femeie, ca pe mamă-sa, a simți, că gingășia exprimată față de mamă-sa e mai mult incurgerea mulțămirei, pe când iubirea-i față de doică e datorință, pentru că de jaba cine ne nutrește materialmente și ne îngrijește, nu

*) Secretul femeilor și medicilor din Paris nu e cunoscut. Femeile fac renumiți medicii, aceștia asemenea le tind mână de ajutor aceloră întru ajungerea scopului lor. Și pe lângă toate aceste nu pot înțelege în ce chip devin medicii parisieni renumiți.

suntem datori a ne alipi de aceea cu dragoste copilărească?

Acest năcaz așa voiesc al îndreptă, că în sinul copilului deșteaptă desconziderarea față de doică și încă prin aceea, ce o tractează într'un mod de tot dejositor. Indată-ce i-se împlineste timpul de serviciu, iar copilul dela dânsa sau fără multă paradă o trimet în lumea mare. Dacă cu timpul își cercetează fostul lăptat, așa o primesc, încât îi trece toată pofta de vizită. Peste câți-va ani copilul numai cunoaște mama adoptivă, fiindcă nu i-a fost iertat a o vedea mult timp. O astfel de mamă, care în modul acesta se nizuește a înlocui doica și lenea ei voiesc a o îndreptă prin tiranie, se înșală foarte mult. În loc de-a crește din copilul antinatural un copil bun, îl deprinde la nemulțămire; îl învață, ca oarecând se desconzidere pe aceea, care i-a dăruit viață, întocmai ca pe aceea, care l'a nutrit cu laptele său.

Din punctul acesta de vedere așa putea zice foarte mult, dacă n'ar fi așa trist, despre un lucru esențial e superfluă sporirea vorbelor.

Va urma.)

Nr. 3835/1908.

Anunț școlar.

Școala civilă de fete din Arad.

Se aduce la cunoștința Onoratului Public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1908/9 se vor face în zilele de 19—23 August (1—5 Septembrie) a. c., în localitatea școlii (Strada Deák Ferencz Nr. 27).

Părinții vor proceda însă corect, dacă în scris, își vor anunța fetele spre primire încă de mai înainte, îndată după publicarea acestui anunț, adresându-se în această afacere dlui dr. George Ciuhandu, referent școlar la Consistorul rm. ort. din Arad.

Taxa pentru internat este: 450 cor. pe anul întreg școlar, în care sumă se cuprinde și didactrul școlar.

Taxa de întreținere este a se plăti *anticipativ* în trei rate treilunare egale, la Administrația cassei Consistorului.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. *Instrucțiunea prescrisă pentru clasele I—IV civile*, educațiune religioasă-morală, deprindere în conversația română, maghiară și germană, apoi instrucțiune în *economia de casă*, deprindere în pregătirea bucatelor, croit și cusut.

2. Locuință în odăi igienic îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: *dejun* (cafea cu lapte), *prânz* (2 plesse, iar Duminica și în sărbători 3—4 plesse), *ujină* (cafea cu lapte) și *cină* (două plesse).

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la 2 săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi 10 cor. pentru medic (pe an), pentru care taxă elevele interne vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală și medicamente.

Pentru *instrucțiunea la pian* se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămână).

Atât elevele externe, cât și cele interne vor plăti la prima înscriere 6 cor., ca taxă de înscriere.

Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătească 1 cor. la an pentru biblioteca școlară.

Taxele: pentru medic, de instrucție la pian, de înscriere și pentru sporirea bibliotecii se vor plăti la mâna directoarei școlii.

Elevele externe vor plăti didactru 60 cor., la an, care asemenea va solvi anticipativ, trei rate egale de câte 20 cor.

Elevele externe, cari vor veni mai târziu, au să plătească întreg didactrul, iar elevele primite în internat mai târziu, vor avea să plătească didactru pe timpul întârzierii.

Elevele interne, cari ar absentă din internat în decursul anului școlar din cauză de morb sau din alte cauze, — fie absentarea mai lungă ori mai scurtă, vor avea să plătească întreagă taxa de întreținere, dar numai în cazul când eleva respectivă, pelângă toate că va fi absentat, ar putea fi admisă după lege la examen.

Acele eleve, cari după absolvarea școlii doresc să se mai perfecționeze în economia de casă, croit, cusut, muzică, pictură ș. a. vor fi primite ca eleve benevole cu taxa elevelor interne.

In clasa I civilă se primesc eleve, cari dovedesc, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori apoi, în lipsă de certificat școlar, vor presta examenul de primire. In celelalte clase se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clasa premergătoare.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc în clasa a II-a civilă pe baza unui examen de primire.

Elevele, cari se matriculează pentru primadată la școală, afară de atestatul școlar din clasa precedentă au să mai producă: extras de botez și certificat de revaccinare.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1 saltea (madrăț), 1 covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 paplomă cu 2 cearșafuri de desupt (lepedee) și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume: 5 cămeși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monogramuri proprii, apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (1 pentru beut, iar altul pentru dinți), 1 lavor (lighian), 4 cârpe pentru șters lavorul, perie de cap, de dinți și de haine, peapțan și foarfeci, haină de port și 4—6 șurțe negre, 1 palton (haină de iarnă) și 2 părechi de ghete.

Afară de acestea, fiecare elevă internă ori externă îndată dela începerea anului școlar are să fie provăzută cu manuale și recvizite de învățământ, respective cu recvizitele de scris, muzică și lucru de mână.

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe se va depune, la mâna directoarei internatului, o sumă oarecare de bani, despre care se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinți sau îngrijitori lor

În privința uniformei, care va fi modestă, se vor lua dispozițiuni ulterioare.

Prelegerile se vor începe fără nici o amânare, în 25 August (7 Septembrie) și dela acest termen elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecezan.

Arad, 17/30 Iunie 1908.

Consistorul gr.-ort. român
din Arad.

Aviz pentru anul școlar 1908/9 la institutul pedagogic-teologic gr.-or. român din Arad.

În anul școlar 1908/9 examenele de corigență și private se vor ținea la ambele despărțăminte în 19, 20, 21 August (1, 2, 3 Septembrie).

Înscrierile se vor face în 22, 23 August (4, 5 Septembrie).

La înscriere fiecare elev să prezentează cu extras de botez și testimoniu de pe clasa anterioară. În 24 August (6 Septembrie) se va celebra chemarea Duhului Sfânt, iar în 25 August (7 Septembrie) se vor începe prelegerile.

Primiriile în despărțământul teologic se fac la Vener. Consistor diecezan, conform anunțului ce se va publica în »Biserica și Școala«, iar în despărțământul pedagogic la direcțiune.

Petitele pentru știpendii și beneficii se adresează către Venerabilul Consistor diecezan.

Toți elevii au strictă datorință de a se providea cu manualele și recvizitele prescrise, cari se vor aduce la cunoștința elevilor la începutul anului școlar.

Înscrierile se vor face numai după procurarea cărților conform listei și achitarea taxelor de întreținere și didactru.

Direcțiunea.

Aviz!

Se aduce la cunoștința d-lor preoții și învățători, că „Anuarul“ este gata tipărit. Rugăm pe ceice vor comanda din el, a ne indica pentru câți elevi are lipsă.

Prețul pentru 80 elevi costă 5 cor., pentru 120 6 cor., iar pentru 160 7 coroane.

Comandele a se face dela:

Tipografia diecezană,

Arad str. Bathyányi nr. 2.

Aviz!

Tipărituri necesare învățătorilor precum:

„Act de dotațiune“ (Dij levél), coale singuratică à 8 fileri.

„Protocolul de dotațiune“.

„Evidența plătirii salarelor învățătoarești și tipăriturile de înștiințare către inspectorii școlari“.

Conform §-lui 10 din instrucțiunea ministerială referitor la salarele învățătoarești se află de vânzare în tipografia diecezană din Arad.

Pentru o școală se recere în total circa 25 coale a căror preț e 1 cor. 90 fil. cu porto cu tot.

CRONICA.

Consistor plenar. Marți s'a întrunit consistorul plenar sub prezidența P. S. Sale D-lui Episcop Ioan I. Papp. Au participat următorii d-ni:

P. C. L. L. arhimandritul Augustin Hamsea și protosincelul Roman R. Ciorogariu. M. On. D. D. ref. bisericesc George Povoviciu, ref. școlar Dr. George Ciuhandu, protopopii Vasile Beleş, Gherasim Sârb, C. Lazar, Mihail Lucuța. D. D. preoți Alexandru Crăciunescu, Fabrițiu Manoilă și Cornel Ursuț, dintre mireni domnii Em. Ungurean, P. Rotariu, refer. episcopesc G. Serb, G. Feier, secretar V. Goldiș, G. Purcariu și Iosif Moldovan.

Intre multe afaceri curente, consistorul plinar a îndeplinit prin alegere posturile de profesori la institutul ped.-teol., și la școala de aplicație a diecezei Aradului. S'au ales pe baza concurselor publicate, la teologie: dnii dr. Teodor Botiș și dr. Iustin Suci; la pedagogie: dnii Avram Sădean (din Sad). Constantin Sulică (Brașov), Vasile Miculă și Nicolae Mihulin, iar la școala de aplicație: dl Ioan Ardelean.

La concursul pentru cântare, tipic și muzică bisericească n'a recurs nimeni.

Cronică bibliografică.

Despre noroc (studiu etic-moral) de Isidor Ieșan, a eșit în ed. Ciurcu Brașov. Pref. 1 cor. 80 fil.

Autorul combate puțin cruțător păcatele societății contemporane.

„*Deșteptarea*“, gazetă pentru popor, din Cernăuți (Bucovina), aduce o frumoasă serie de articole pastorale de Păr. C. Morariu: Binele nostru obștesc (Smin-teala cea mai mare...)

A apărut „*Luceafărul*“ Nr. 16 cu următorul Sumar: Octavian Goga. Înviere (poezie). I. Agârbiceanu. Ghiuțu. Victor Eftimiu. Cântec (poezie). George Murnu. Monum. antice din Roma (Termele lui Caracalla). Victor Eftimiu. Afrodita (poezie). O. C. și A. Tăslăuanu Synnöve Solbakken de Björnstjerne Björnson (trad.) Dări de seamă: A. Viahuța: „Din trecutul nostru“. Bertha von Suttner: Jos armele. Cronică: † Nicolae Popea. Înaugurarea teatrului popular român din Șoimuș. — Poșta redacției. — Aviz. Ilustrațiuni: Vederi din Roma (Termele lui Caracalla).

„*Familia Română*“ revistă ilustrată apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv, (sfaturi, Curierul Modei, ghicături.)

Abonații noi pot primi toate numerele dela început. Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23.

Cărți de școală.

Se aduce la cunoștința domnilor profesori și învățători, că manualele de școală scrise de răposatul profesor Dr. Ioan Petran, cărți aprobate de Vener. Consistor și Înaltul Guvern, sunt de a se căpăta și mai departe la doamna Văd. Aurelia Dr. Petran Arad strada Lázár-Vilmos nr. 4. Domnii profesori și învățători primesc 20% rabat. Acestea manuale sunt:

1. **Gramatica română**, pentru învățământul secundar, partea primă Etimologia 2 cor.

2. **Gramatica română**, pentru învățământul secundar, partea a doua Sintaxa 1 cor. 50 fil.

3. **Gramatica**, pentru școalele populare partea primă 30 fileri.

4. **Gramatica**, pentru școalele populare partea a doua 60 fileri.

2—3

Concure.

Pe baza aprobării Veneratului Consistor dela 16/29. Iunie a. c. Nr. 2025/908 precum și în senzul hotărârii comitetului parohial dela 16/29 Iunie a. c. Nr. 5 prin care s'a scris concursul pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa primă din *Semlac*, prin aceasta să publică concurs cu termenul de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Bis. și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Una sesiune parohială constătătoare din 33 jughere 600/1600 m. □ pământ arător care aduce un venit de 1680 cor. 2. Bir preoțesc câte 15 litre grâu curat și 15 litre orz ori cucuruz dela 'acei credincioși cari au pământ și casă; iar dela aceia cari au numai casă câte 15 litre cucuruz cari dau un venit de circa 200 cor. 3. Stolele îndatinate care aduc un venit de circa 420 cor. aceste toate la olaltă fac un venit de 2300 cor. Din aceasta sumă detragându-se toate dările publice în sumă de circa 260 cor. pe cari alesul va fi îndatorat ale solvi rezultă un venit curat de 2040 cor. Alesul va avea a da din toate venitele parohiei jumătate, văduvei reposatului; paroh până la un an dela reposarea acestuia.

Recurenții vor avea să-și subștearnă recursele, ajustate cu documentele prescrise și adresate comitetului parohial din *Semlac* Prea On. oficiu protoprezbiteral în Arad, având a se prezenta în vrre-o Duminecă ori sârbătoare cu observare strictă a §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii în s. biserică din *Semlac*, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratoric.

Semlac la 27 Iulie v. 1908.

In numele comitetului parohial

Lazar Călușer m, p.
preș. com. par.

Teodor Suci m. p.
notar. adhoc.

În conțelegere cu: *Vasile Beleş* protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea vacantei parohii de **clasa I** din *F. Bator*, protoprezbiteratul Tincei cōttul Bihor, cu termen de alegere pe ziua ce cade sârbătoarea **Nașterea Născ. de Dumnezeu**, pe lângă următoarele emolumente:

1. Cvartir liber cu grădină de 975 □. 2. Una cromptiște extravilană. 3. Pământ arător 15 jughere 1386/1600 □. 4. 16 $\frac{1}{3}$ parte competență de imaș și cea de pădure ce compete după aceasta cu observarea că dacă preotul nu va avea vite, va primi ca despăgubire acea sumă ce se va distribui și celorlalți săteni. 5. 30 litre cucuruz sfărmat dela fiecare casă eventual 2 cor., b) întregire dela stat pentru preoții cu 8 clase în sumă de 815 cor. 22 fil. 7. Stolele cari se fixează în următorul mod: a) prohod clasa I 10 cor. b) clasa II 6 cor. c) cl. III 2 cor. d) botez 40 fileri. e) feștania mare 2 cor. f) maslul 2 cor. g) cununia 2 cor. h) rugăciuni de lipsă 40 fil.

Alesul va avea a solvi toate dările publice după imobilele folosite și va fi îndatorat cât timp va trăi emeritul paroh Vasile Suci să-i solvească acestuia anualminte 465 cor. 65 fil și va fi îndatorat a catihiza în toate școalele din comună fără a pretinde dela confesiune altă remunerațiune.

Reflectanții la acest post au a se prezenta în s. biserică din *F. Bator*, spre a-și arăta dexteritatea în

celea rituale, iar recursese ajustate conform Regulamentului adresate com. par., au să le subștearnă subscrisului protoprezviter.

Dat în ședința com. par., din F. Bator, ținută la 29 Iunie (12 Iulie) 1908.

Nestor Porumb
preș. com. par.

George Bondar
not. com. par.

In conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protopop gr.-or.
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din *Cetea*, pprezviteratul Peștes, se publică concurs cu termin de alegere pe **7/20 Septemvrie** 1908.

Emolumentele sunt: 1. Bani gata, eiectate pe locuitori 204 cor. 2. 12 metri lemne aduse acasă, în preț de 36 cor. 3. Dela comuna politică pentru instruarea adulților 40 cor. 4. Intregirea dotațiunei prin ajutorul sperativ dela stat. 5. De înmormântări și alte funcțiuni, unde va fi poftit, ștolele până aci obicinuite.

Alesului se impune conducerea stranei în biserică în Dumineci și sărbători, fără altă remunerație.

Petițiile, ajustate conform §-lui 61 din Regulamentul școlar, adresate comitetului parohial din *Cetea*, să le înainteze subscrisului protoprezviter în M.-Telegd până la 1/14 Septemvrie a. c., iar recurenții se îndatorează a se prezentă în s. biserică din *Cetea* în terminul adiectibil, în vre-o Duminecă ori sărbătoare, spre a-și arată dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial

In conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, pprezviter.
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala gr. or. rom. din *Baia*, devenit vacant prin abzicerea preotului-învățător *Andrei Vătan*, prin aceasta se escrie concurs.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salarul învățătoresc 600 cor. 2. Pentru conferințele învățătoresți 20 co. 3. Dela înmormântări unde va fi poftit la prunci 40 fileri. 4. Locuința învățătorului stă din 2 chilii, cuină și grădina de legume.

Alesul va îngriji ca din salarul său de 600 cor., să încălzască și sala de învățământ.

Recursese ajustate conform regulamentului și ordinelor în vigoare sunt a se așterne P. On. Domn pprezviter *Procopie Givulescu* în M.-Radna, iar în timp de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“, având recurenții a se prezentă în s. biserică din loc, spre a-și arată dexteritatea în cântare și tipic.

Baia, la 8/26 August 1908.

Andrei Vătan
preș. com. par.

George Iovanescu
notar com. par.

In conțelegere cu: *Procopie Givulescu* protoprezviter.
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala gr. or. din *Fonău*, ppiatul Tinca cottul Bihor, cu termin de alegere pe **8/21 Septemvrie** pe lângă următoarea dotațiune:

1. Bani numerari 600 cor. 2. Trei fertae pământ eventual 30 cor. 3. Ștolele îndatinat.

Reflectanții au să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare în s. biserică, spre a-și arată desritatea în cele rituale, iar recursese lor ajustate con-

form regulamentului și adresate com. par., au să-l subștearnă subscrisului pprezviter.

Dat în ședința com. par., ținută în Fonău la 27 Iulie 1908.

Nicolae Popovicu
președinte.

Teodor Drimbe
notar.

In conțelegere cu mine: *Nicolae Roxin* protoprezviter.
—□— 2—3

Prin aceasta se escrie concurs nou pentru îndeplinirea stațiunei învățătoresți dela școala elementară gr. or. rom. din *Beiuș*, cu termin de alegere pe **9/22 Septemvrie** a. m. la 11 ore a. c.

Emolumentele sunt: a) Plată fundamentală 1200 cor., b) Cvinvenalele prescise de lege. c) Cqvartir cu intravilanul recerut. d) Vênitele cantorale.

Încălzitul școalei de sine înțeles cade în sarcina comunității bisericești.

Cel ales e obligat a conduce toate socoțile bisebisericești, școlare și fundatiionale de sub administrarea com. bisericești fără altă remunerațiune specială.

Recurenții au să dovedească, că sunt în stare a conduce cor vocal și muzical.

În fine recurenții sunt poftiți și până la terminul de alegere a se prezentă la s. biserică din loc pentru a-și arată dexteritatea în cântare și rituale.

Recursurile instruite cu documentele necesare adresate comitetului parohial sunt a se subșterne la Oficiul pפע din *Beiuș* până incluzize 8/21 Sept. a. c.

Din ședința com. par., a comunității bisericești gr. or. rom. din *Beiuș*, ținută la 3/16 August 1908.

Dr. Gavril Cosma
preș. com. par.

Paul Duma
not. com. par.

In conțelegere cu: *Vasilie Papp* ppopul tractului *Beiuș*.
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea parohiei a doua de *cl. I* din *Taut*, se publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare pe lângă următoarele emolumente:

1. Jumătate sesie pământ parohial extravilan. 2. Pentru bir 200 cor., în bani gata dela cult. 3. Ștolele îndatinat anume: dela botez 80 fileri, molitva 14 fil., feștanie 26 fileri, dela cununii 2 cor., dela înmormântări până la 7 ani 2 cor., dela 7—15 ani 4 cor., iar dela 15 ani în sus 6 cor., având preotul pentru aceasta plată a săvârși și slujba eșirii sufletului și sfințirea casei; cetirea unui evangelist (stâlp) cu liturgie și sfințirea casei va avea 12 cor., fiecare evangelist pe drum 4 fil., la pomeni 26 fil., dela alte servicii obveniende și extrase, după uzul local anterior. 4. Congrua pentru *cl. I* 1329 cor., 80 fil.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt poftiți a-și înaintă recursese lor ajustate regulamentar la oficiul pprezviteral în Buttyin cu observarea §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, având a se prezentă în s. biserică spre a-și arată dexteritatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Trăian I. Magier* protoprezviter.
—□— 3—3

Pe baza incuviințării Ven. Consistor gr. or. rom. aradan de Nr. 4328/1907, prin aceasta se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă pentru capelania temporală sistemizată pe lângă deficientul paroh *George Mieluța* din *Prevaleni*, (ppiatul Halmagiului).

Emolumentele împreunate cu acest post sunt : 1. Jumătate din toate venitele parohiei și adică cari sunt : a) ștolele îndatinat, b) sesiune parohială 13 jugh., pământ parte arător parte fânaș. 2. se observă că casă parohială nefiind, alegându-se va îngriji pe spe-sele sale proprii de locuință.

Alesul capelan va fi obligat a plăti pentru cvota ce o va beneficia, dările ce sunt împreunate cu postul ce-l va ocupa.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați să-și susțină recursurile lor în senzul §-lui 13 din Statutul Organic, cu testimoniul de evaluare de clasa III și adresate comitetului parohial din Prevăleni pe calea oficiului pprezvitral în Nagyhalmany în termenul sus-indicat. Sunt poftiți totodată a se prezenta în s. biserică din Prevăleni (p. u. Alvácza), spre a-și arăta dexteritatea în cuvântare și cântări făcându-se astfel cunoscut poporului.

Prevăleni 14/27 Iulie 1908.

George Micluța
preot preș. com. par.

Iancu Lupu
not. com. par.

În conțelegere cu : *Cornel Lazar* protoprezviter gr.-or.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala gr. or. rom. din **Groș**, protoprezb. Lipovei, prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 de zile**, dela prima publicare în foaia oficioasă.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt : 1. Salar în bani gata 364 cor. 2. 60 măsuri cucuruz în preț de 44 cor. 3. Uzufuctul alor 4 jug. pământ estravilan fânași, și $\frac{3}{4}$ jug. pământ arători în preț de 60 cor. 4. Pentru scriptaristică 6 cor. 5. Pentru conferință 10 cor. 6. 32 cor. pentru lemne din care va avea să încălzască și sala de învățământ, comuna însă le face și aduce. 7. Locuință liberă. 8. Întregirea dela stat ce se va pune în curgere conform art. de lege XXVII/907. Alesul va avea a prevedea și cantoratul în și afară de biserică. Sarcinile publice, după cele beneficiate, le va suporta învățătorul.

Ceice reflectează la acest post sunt poftiți a-și trimite recursurile lor, instruite conform regulamentului școlar, adresate com. par. din Groș, oficiului protopopesc din Lipova [Lippa], ear în vre-o Duminecă ori sârbătoare sunt poftiți a se prezenta în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Groș la 22 Iunie [5 Iulie] 1908.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu : *Ioan Cimponeriu* adm. protopopesc.
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea capelaniei temporale sistemizată pe lângă deficientul paroh Constantin Ișfănescu din **Săcusigi** [pprezbiteratul Timișorii] se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Beneficiul îl formează jumătate din sesiunea parohială, din birul preoțesc și din venitele ștolare.

Dela recurenți se cere evaluarea prescrisă în Regulamentul pentru parohii § 17 p. prim. Reflectanții vor avea să se prezinte în s. biserică, cu observarea §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii spre a-și arăta dexteritatea în cântare și predică.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Săcusigi la 29 Iunie (12 Iulie) 1908.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb : *Dr. Traian Putici.*

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunilor învățătoresci subsemnate în tractul Beiuș, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare, și anume :

1. *Albeși-Hidiș*, emolumentele 318 cor., grădină, lemne și venite cantorale.

2. *Burda*, 400 cor., în bani și naturalie.

3. *Cârpești*, 300 cor., grădină venite cantorale și lemne de foc.

4. *Coșdeni*, 350 cor., grădină lemne și venite cantorale.

5. *Ceișoara*, 300 cor., grădină venite cantorale și lemne.

6. *Dușești*, 400 cor., stole cantorale, grădină și lemne.

7. *S Lazuri*, 400 cor., grădină lemne și venite cantorale.

8. *Omezeu-Spinuș*, 300 cor., grădină, stole cantorale și lemne de foc.

9. *Seucani P. M. Seliște*, 400 cor., în bani și naturalie.

10. *Sitani*, 600 cor., toate laolaltă computeate.

11. *P. M. Vălani*, 300 cor., grădină stole cantorale.

12. *Vărășeni*, 600 cor., toate computeate.

Salarele se vor întregi la timpul său cu ajutor dela stat.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile cu documentele recerute la oficiul protopopesc în Beiuș în termenul prescris.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu : *Vasilie Papp* protopop.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

În urma incuviințării Ven. Consistor de dtto 16/29 Iulie a. c. Nr. 4828/1908, se publică licitațiune minuendă pentru repararea bisericeii și a gardului din comuna **Odvoș**, (p. u. Konop) ppiatul M. Radna.

Termenul de licitațiune se defige pe Duminecă **30 August** st. n. d. a., la 2 ore în localitatea școlii. Prețul de esclamară e de 3390 cor. 40 fil.

Doritorii de a licita a se depună în bani gata, sau în hârtii de valoare acceptabile vadiu de 10% dela prețul de esclamară.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a primi pe acel reflectant în care va avea mai multă încredere.

Proiectul de spese, precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Întreprinzătorii nu pot pretinde diurne ori spese de călătorie pentru prezentare și participare la licitațiune.

Odvoș, din ședința comitetului parohial ținută la 3/16 August 1908.

Aurel Raica
președinte.

Nicolae Dima
notar.

—□—

1—1